

EXPUNERE DE MOTIVE

Persoanele cu dizabilități trebuie să beneficieze de recunoaștere egală în fața legii pentru a-și exercita toate drepturile fundamentale, precum dreptul de a munci, de a se căsători, de a-și întemeia o familie sau de a vota, și astfel de a lua decizii în toate aspectele vieții lor; recunoașterea egală în fața legii este necesară pentru a asigura faptul că deciziile oricărei persoane produc efecte juridice.

În anul 2010, România a ratificat Convenția Organizației Națiunilor Unite privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD), iar ulterior Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități a fost desemnată ca fiind autoritatea centrală însărcinată cu coordonarea implementării sale. Activitățile, atribuțiile și structurile acestei autorități au fost preluate în 2019 de Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții (ANDPDCA). Conform datelor Eurostat, aproximativ un sfert din populația României cu vârste de 16 ani și peste sunt persoane cu dizabilități, dintre care 6% (965 de mii persoane) sunt persoane cu dizabilități severe. Jumătate dintre persoanele cu dizabilități au 65 de ani și peste, iar alte 30% sunt cu vârste între 50 și 64 de ani.

Este dreptul persoanelor cu dizabilități să poată participa la viața comunităților în care trăiesc și a societății, inclusiv ca membri în organizații. **Persoanele cu dizabilități nu trebuie să fie împiedicate să voteze și să candideze la alegeri.** Nu există date cu privire la numărul persoanelor cu dizabilități care sunt alese, ceea ce arată că până acum nu s-a acordat atenție acestei teme în România. **Persoanele cu dizabilități întâmpină bariere în realizarea dreptului de a vota și nu sunt susținute să candideze.** Persoanele cu dizabilități trebuie să fie încurajate să voteze și să candideze pentru funcții reprezentative, și să nu întâmpine obstacole în acest scop.

Atât dreptul de a vota, cât și cel de a candida sunt asigurate de lege, dar în practică nu sunt luate toate măsurile pentru a sprijini exercitarea acestor drepturi. La alegerile prezidențiale din 2019, o parte dintre persoanele cu dizabilități (în special cele cu dizabilități severe) au nu și-au putut exercita dreptul de vot.

Un Raport de informare privind drepturile efective ale persoanelor cu handicap de a vota la alegerile pentru Parlamentul European, realizat în 2019 de Comitetul Economic și Social European arată că 800.000 de cetățeni ai UE din 16 state membre sunt privați de dreptul de a

participa la alegerile pentru PE din cauza handicapurilor pe care le au, iar în 18 state membre, votanții nevăzători nu au nicio posibilitate de a vota independent.

Principalele probleme cu care se confruntă persoanele cu dizabilități sunt următoarele:

- **Accesibilitatea secțiilor de votare, (de fapt trebuie să avem în vedere două aspecte: accesibilitatea clădirilor în cadrul cărora sunt constituite secțiile de votare și pe de altă parte, accesibilitatea secției de votare cu benzi tactile, cabine de vot speciale, instrumente care le-ar face mai facil procesul de votare),**
- **Deplasarea către secțiile de votare (mijloacele de transport),**
- **Procedura de solicitare a urnei mobile,**
- **Inexistența materialelor accesibile la vot (buletine de vot, ghiduri special create pentru persoanele cu dizabilități, cabine de vot),**
- **Site-urile instituțiilor implicate în organizarea și desfășurarea alegerilor nu sunt într-un format accesibil și pentru persoanele cu dizabilități, fapt ce împiedică accesul la informații pentru aceste persoane.**

Conform datelor oficiale, aproximativ o zecime dintre secțiile de votare nu sunt accesibile fizic pentru persoanele cu mobilitate redusă. 11% din secțiile de votare din rural nu sunt accesibilizate fizic, conform declarațiilor autorităților locale și votarea de către persoanele cu dizabilități este permisă la orice secție. Cea mai apropiată secție accesibilă poate fi la distanță mare, în cazul în care nu este accesibilă secția pe listele căreia o persoană cu dizabilități este trecută din oficiu. Lipsesc materialele educaționale și de promovare a modului în care cetățenii pot să voteze în formate accesibile pentru toate situațiile de dizabilitate. Lipsesc hărțile online și offline cu secțiile de votare accesibile pentru fiecare dintre tipurile de dizabilitate. Persoanele cu dizabilități consideră că problemele lor apar prea puțin în cadrul dezbaterilor dintre candidații la alegeri. Nu există mecanisme speciale de sprijin al persoanelor cu dizabilități care candidează la alegeri.

Față de cele menționate anterior, considerăm că:

1. Este necesar ca secțiile de vot să fie accesibile și să fie publicate hărți ce indică secțiile accesibilizate.

2. Este necesar să se realizeze și să se difuzeze materiale mass-media de prezentare a procesului electoral, în format accesibil pentru persoanele cu dizabilități.

3. Este necesar să fie pregătite buletine de vot în formate accesibile.

4. Trebuie să se permită votul prin corespondență, în formate accesibile pentru persoanele cu dizabilități de tip locomotor și vizual.

5. Clădirile unde sunt amenajate secțiile de votare trebuie să aibă grup sanitar accesibil pentru persoanele cu dizabilități.

6. Trebuie să existe bandă pentru asigurarea accesului în interiorul secției de votare pentru persoanele cu probleme de vedere și să fie constituite la parterul clădirii, nu la etaj.

7. Secția de votare trebuie să aibă cabină de vot adaptată pentru persoanele cu dizabilități (locomotorii, vizuale, auditive), pentru a putea să își exercite dreptul de a alege în mod individual (fără însoțitor).

8. Sunt utile următoarele instrumente în vederea exercitării votului în mod corepunzător de către persoanele cu probleme vizuale: lămpile de iluminare suplimentară, plicurile șablon și lupele.

9. Ghidurile de informare cu privire la procesul de votare ar trebui realizate în următoarele formate: easy to read, audio, Braille, audio-vizual, documente în relief, documente în format DAISY.

10. Instrumente care ajută persoanele cu dizabilități să parcurgă informațiile necesare:
a) **cititor de ecrane** - este un soft ce redă vocal, în mai multe limbi informația afișată pe monitorul computerului, b) **magnificator de ecran** - este un soft ce afișează, în format mărit sau folosind diferite contraste, informația de pe monitorul computerului, c) **televizor cu circuit închis** - este un dispozitiv independent ce permite afișarea oricărui tip de document tipărit pe un ecran, în format mărit sau folosind diferite culori și contraste de culori, d) imprimantă Braille Index Everest V4.

11. Procedura de vot cu urna specială ar trebui modificată prin extinderea numărului de zile când poate fi depusă cererea de către persoanele care nu pot vota la secție.

12. Introducerea votului prin corespondență.

Persoanele cu dizabilități, în special cele cu dizabilități severe, se confruntă cu bariere în calea exercitării dreptului la vot în procente mult mai ridicate decât cele fără dizabilități.

În ancheta Băncii Mondiale, 33% dintre persoanele cu dizabilități severe au raportat bariere în calea exercitării dreptului la vot la alegerile prezidențiale din 2019 (ultimele organizate înainte de etapa culegerii acestor date), față de 7% în cazul persoanelor cu unele dizabilități și 7%, fără dizabilități (fie că au votat, fie că nu). Dintre bariere, cel mai frecvent întâmpinate sunt: (i) incapacitatea de deplasare la secția de votare (menționată de 14% dintre respondenții cu dizabilități severe față de 5% dintre cei cu unele dizabilități și de 3% dintre persoanele fără dizabilități) și (ii) inaccesibilitatea fizică a secțiilor de votare (menționată de 6% dintre respondenții cu dizabilități severe față de 1% dintre cei cu unele dizabilități sau fără dizabilități). Problema procedurilor complexe de solicitare a urnelor mobile a fost menționată de 6% dintre persoanele cu dizabilități severe și 3% dintre cele cu unele dizabilități.

Cu privire la accesibilitatea clădirilor publice, persoanele cu dizabilități întâmpină dificultăți semnificative de acces fizic în clădirile publice.

Accesibilitatea reprezintă baza participării depline a persoanelor cu dizabilități în toate sferele vieții.

Accesibilitate înseamnă, în limbaj comun, capacitatea de a utiliza, înțelege sau aborda ceva. În legile și standardele cu privire la accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități, accesibilitatea se referă la cerințele cu privire la proiectarea sau adaptarea produselor, mediului, programelor și serviciilor, astfel încât să poată fi utilizate, înțelese sau abordate de către persoanele cu dizabilități.

Accesul este analizat din perspectiva unui continuum al traseelor de deplasare alcătuit din propriul domiciliu, infrastructura și mijloacele de transport, clădirile și celelalte zone ale mediului natural și construit care constituie destinații pentru persoanele cu dizabilități

Problemele cu care se confruntă persoanele cu dizabilități în ceea ce privește accesibilitatea sunt:

1. Accesul limitat al persoanelor cu dizabilități la mediul fizic (locuința proprie, clădiri publice și zone publice);
2. Accesul limitat al persoanelor cu dizabilități la mediul informațional și comunicațional;
3. Accesul limitat al persoanelor cu dizabilități la transport.

Dintr-un număr de 1.442 instituții verificate pentru acest raport (curți de apel, tribunale, judecătoria, Agenții Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă (AJOFM), Case Județene de Pensii Publice (CJPP), Case Județene de Asigurări de Sănătate (CJAS), școli și secții de poliție), nicio instituție nu era complet accesibilizată, iar majoritatea erau foarte slab accesibilizate.

Nu există o abordare strategică prin care toate clădirile pentru public să permită accesul persoanelor cu dizabilități: Nu există o strategie care să abordeze problema accesului continuu, pe trasee de la locuință la toate destinațiile din spațiul public. Nu există o strategie care să rezolve echitabil problema accesului, luând în considerare atât clădirile pentru public din centrul orașelor, cât și pe cele de la periferie și din mediul rural. Nu există o strategie care să creeze cadrul de cooperare între autoritățile din domenii diferite și autoritățile locale.

Aceste probleme nu vor fi soluționate în același timp, nici toate odată. Dar pași trebuie făcuți. Măcar în 2024, să nu mai existe persoane cu drept de vot în România care să nu-și poată exercita dreptul.

Inițiator,

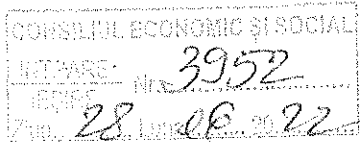
Christine Thellmann

Deputat PNL

LEGE

**pentru completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea
drepturilor persoanelor cu handicap**

Nr. crt.	Nume, Prenume	Semnătura	Grup Parlamentar
1.	Christine Thellmann		PNL
	GABRIEL ANDRONACHE		PNL
	Florin Alex		PNL
	Cristin Catalina		PNL
	Ozmer Bone-Alorone		PNL
	SERIN DAN MOLDOVAN		PNL
	Leoreanu Laurentiu Dan		PNL
	Cristina Vecerdi		PNL
	Bota Gelu Ioa		PNL
	DEN-OMI BRDESCU DAN		PNL
	Fodor Angetha		PNL
	MOISIN RADU-MARIU		PNL
	AURAHESCU GABRIEL-IOANN		PNL

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

PROIECT

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

pentru completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

Parlamentul României adoptă prezenta lege:

Art. I – După articolul 30 din CAPITOLUL II: „Drepturile persoanelor cu handicap”, se introduce o nouă SECȚIUNE, „SECȚIUNEA 9: Asigurarea dreptului de a vota și a fi votat” și un nou articol, art. 3, cu următorul cuprins:

SECȚIUNEA 9: Asigurarea dreptului de a vota și a fi votat

Art. 30¹ - În vederea asigurării dreptului de a vota și a fi ales a persoanelor cu handicap, autoritățile și instituțiile responsabile cu organizarea alegerilor pe teritoriul României și în străinătate, conform prevederilor legale în vigoare, trebuie să ia următoarele măsuri:

- a) Secțiile de vot să fie accesibile și să fie publicate hărți ce indică secțiile accesibilizate.

- b) Să realizeze și să difuzeze materiale mass-media de prezentare a procesului electoral, în format accesibil pentru persoanele cu dizabilități.
- c) Să existe pregătite destule buletine de vot în formate accesibile.
- d) Să permită votul prin corespondență, în formate accesibile pentru persoanele cu dizabilități de tip locomotor și vizual.
- e) Clădirile unde sunt amenajate secțiile de votare trebuie să aibă grup sanitar accesibil pentru persoanele cu dizabilități.
- f) Să existe bandă pentru asigurarea accesului în interiorul secției de votare pentru persoanele cu probleme de vedere și să fie constituite la parterul clădirii, nu la etaj.
- g) Secția de votare trebuie să aibă cabină de vot adaptată pentru persoanele cu dizabilități (locomotorii, vizuale, auditive) pentru a putea să își exercite dreptul de a alege în mod individual (fără însoțitor).
- h) Să asigure următoarele instrumente în vederea exercitării votului în mod corepunzător de către persoanele cu probleme vizuale: lămpile de iluminare suplimentară, plicurile șablon și lupele.
- i) Să realizeze ghidurile de informare cu privire la procesul de votare în următoarele formate: easy to read, audio, Braille, audio-vizual, documente în relief, documente în format DAISY.
- j) Să ofere instrumente care ajută persoanele cu dizabilități să parcurgă informațiile necesare:
 - i. **cititor de ecrane** este un soft ce redă vocal, în mai multe limbi, informația afișată pe monitorul computerului;
 - ii. **magnificator de ecran** este un soft ce afișează, în format mărit sau folosind diferite contraste, informația de pe monitorul computerului;

- iii. televizor cu circuit închis este un dispozitiv independent ce permite afișarea oricărui tip de document tipărit pe un ecran, în format mărit sau folosind diferite culori și contraste de culori;
 - iv. imprimantă Braille Index Everest V4
- k) Să pregătească din timp o procedură de vot specială pentru extinderea numărului de zile când poate fi depusă cererea de către persoanele care nu pot vota la secție.
 - l) Facilitarea votului prin corespondență pentru persoanele cu dizabilități.
 - m) Asigurarea transportului adecvat pentru persoanele cu dizabilități la și de la secția de votare.
 - n) Asigurarea unor interpreți în secțiile de votare unde sunt înscrși pe listele electorale persoane cu dizabilități, sau asigurarea unei permanențe online a unor specialiști care să îi poată asista pe membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare, de la distanță, în gestionarea unor posibile situații.
 - o) Prin normele de aplicare ale acestei legi se va stabili modul în care vor fi colectate, gestionate și stocate datele cu caracter personal și modul în care persoanele cu handicap vor face solicitări pentru a beneficia de prezentele drepturi”

Art. II - Prevederile prezentei legi intră în vigoare cu luna următoare publicării sale în Monitorul Oficial al României.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

**PREȘEDINTELE
CAMEREI DEPUTAȚILOR,**

Ion-Marcel CIOLACU
Nr.

**PREȘEDINTELE
SENATULUI,**

Florin-Vasile CÎȚU